

III. HAKLARIMIZ

Hak İstemede İlkelerimiz

Ekonomik ve sosyal haklarımız, Kasım 1992' de geliştirilmiş 2. baskısını yaptığımız **Toplu İç Sözleşmesi'** nde tartışmaya açılmıştır. Haklarımızın belirlenmesinde toplu görüşme ve **toplu pazarlık** esastır Bu da işverenle birlikte çözüm bulmak demektir. Öncelikle işveren toplu pazarlık masasına çekilmeli, bu yolla çözüm bulunamazsa gerçekçi yaptırımlar uygulanmalıdır. Greve kadar uzanan bir dizi yaptırım biçimleri denenebilir. Ancak, haklılığımızı anlayacak bir dış kamuoyuna gereksinmemiz olduğu hiç unutulmamalıdır. İşkolumuzun özelliği dolayısıyla birçok yaptırım türlerinin uygulanması, hele grev çok zordur.Yaptırımı uygulayabilmek için, doğrudan doğruya çıkar ortaklığımız olan öğrenciler ve ailelerini yanımıza almalıyız.Hak isterken, her hakkın her yükümlülüğün karşılığı unutulmamalıdır. Bunun için kendimizi iyi yetiştirmeli ve görevimizi yetkinlikle ve özveri ile yerine getirmeliyiz. Kısaca, **"önce emek, sonra yemek!..."**

Yıllardır, demokrasiye inanmamış yöneticiler ve bezirgân politikacılar, halkla bizim aramızı açmak için çaba harcadılar. Özellikle 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbeleri öğretmen ve eğitim çalışanları ile halkın arasını açmak için yapmadıkları kalmamıştır. Sendikamız ve her bir arkadaşımız, olumsuz yargıları

silmek için her türlü özveriyi göstermeli, sorumluluk üstlenmede istekli olmalı, hak isterken haklı olmalıdır. Gördüğümüz zulüm, baskı ve haksızlık yüzünden öğrencilerimize ve halkımıza karşı asla kırgınlık göstermemeliyiz. Onlar suçlu değil.

Yetişme ve Yetkinleşme Hakkımız

İyi bir meslek erbabı olmak hakkımızdır. Mesleksel yetkinlik, başarıyı artıracak, bizi mutlu edecek ve hak istemede haklı kılacaktır. Onun için hem işe girişten önce, hem de hizmet içinde yetişip yetkinleşmemiz gerekir.

İşkolumuzda öğretmen, yönetici, uzman, müfettiş vb'lerinin, hizmet öncesinde eğitimleri özel bir önem taşımaktadır. Bu vasıflı işgücünün, ilke olarak özerk üniversite ortamında yetiştirilmesi gerekir. Öğretmen eğitimi için, gelişmiş üniversite kentlerinde 1-2 tane eğitim üniversitesi, 10-15 tane de eğitim fakültesi oluşturulmalı, bu kuruluşlara yetkin öğretim üyeleri atanmalı; araştırma enstitüleri ve çağdaş teknoloji ile donatılmalıdır.

Başarılı gençlerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerini özendirme amacıyla, danışmanlık ve yönlendirme hizmeti, bursluluk, yatılılık gibi olanaklar sağlanmalıdır. Böylece, başarılı yoksul öğrencilerin öğrenim olanağı da

sağlanmış olacaktır.

Öğretmenler, kesinlikle bağımız bir kuruluş (ÖSYM gibi) tarafından gerçekleştirilebilen yarışma sınavları ile işe alınmalıdır. Bunu zaten arz-talep dengesi de zorunlu kılmaktadır.

Mesleğe aday olarak giren öğretmenler mesleğe başlangıç eğitiminden geçirilmeli, deneyimli yönetici ve öğretmenlerin yanında adaylığını geçirdikten sonra asıl görev yerine gönderilmelidir.

Türkiye'de bugün varolan kadar daha öğretmen gereksinmesi vardır. 57 milyon nüfusu olan İtalya 840.000 öğretmene sahiptir. Türkiye'nin hem toplam nüfusu, hem de çocuk nüfusu İtalya'dan fazladır. Yanlış atama politikası yüzünden kimi okullarımızda öğretmen fazlası, kimilerinde de öğretmen eksikliği vardır. Kimi dersanelerde öğrenci mevcudu 100'ü aşmıştır. Bu mevcut 3-4 öğretmenin üstleneceği mevcuttur. Tüm gerçekler gözönüne alınarak yapılacak hesap, varolan kadar daha öğretmen atamayı gerektirmektedir.

Başta Almanca, Fransızca olmak üzere, bazı branşların öğretmenlerine fazla gereksinme kalmamıştır. Birçok yerde bu branş öğretmenleri boş oturarak kendilerini tüketmektedirler. Bu meslektaşlar, birkaç yaz tatilinde görecekları hizmeti eğitimle İngilizce, Türkçe, Cumhuriyet Ta-

rihi, Yurttaşlık gibi dersleri, danışmanlık gibi başka görevleri üstlenebilirler. Hatta ilkokul öğretmenliğine, becerili oldukları iş eğitimi öğretmenliğine geçirilebilirler. Bu konuda ilgili meslektaşlar ve sendikamız yardımı hazırdr.

Ön lisans, lisans ve yüksek lisans öğrenimini tamamlamak isteyen birçok öğretmen ve eğitim çalışanına yeterli kolaylık gösterilmemektedir. Sendikamız Bakanlık ve Açıköğretim Fakültesiye görüşerek bu arkadaşlarımızın sorunlarının çözümüne katkıda bulunmalıdır.

Yönetici, müfettiş ve uzman adayları ilke olarak öğretmenler arasından, uzman kuruluşlarca (ÖSYM gibi), nesnel sınavlarla seçilip yetiştirilmelidir. Bu elemanlar, öğretmen yetiştiren üniversite ve fakültelerde ya da onlarla işbirliği yapılarak yetiştirilmelidir.

Okul yöneticilerinin seçilmesinde öğretmenlerin katılımını sağlayacak bir mekanizma oluşturulmalıdır.

Gelişen bilim ve teknoloji durmadan yeni meslekleri gündeme getirmekte, mevcutların içeriğini değiştirmektedir. Bu hızlı gelişme karşısında aşınmaktayız, hatta eskimekteyiz. Çağdaş teknoloji bize çok iyi fırsatlar da vermekte ve çarışmamızı kolaylaştırmaktadır. Bu gerçekler, bizim işbaşında durmadan yenilenme-

mizi ve yetişmemizi gerektirmektedir. Bunun için işverenden, bizi yetiştirecek önlemleri almasını isteme hakkımız vardır; bunu talep etmeliyiz.

İşbaşında yetişmemiz için işverenden isteyeceğimiz önemli bir katkı da yayındır. Günümüzde kitap, süreli yayın yanında, video ve teyp kaseti üretimi de gelişmiştir. Öncelikle öğretmenler için kılavuz kitaplar, bilgi ve formasyon geliştirici eğitim ve kültür yayınları; hem meseksel gelişmeye katkıda bulunacak, hem de haber iletecek dergi, bülten gibi değişik yayınlar yapılmalı ve bunlar okullara ücretsiz gönderilmelidir.

Ekonomik ve Sosyal Haklarımız

Ekonomik ve sosyal hakların temel unsuru kuşkusuz yeterli aylık ve ücrettir. Aylıkların ayarlanmasında Devlet İstatistik Enstitüsü ve öteki kuruluşların verileri esas alınarak belirlenecek saygın yaşam düzeyi birim ücreti temel alınmalı ve işverenle pazarlıkta bu ölçü çıkış noktası yapılmalıdır. Öğrenim, kıdem, işgüçlüğü, risk, normal çalışma saatleri dışında yapılan işler gibi etkenler bunun tamamlayıcısı olmalıdır. Yeterli aylık-ücret sağlamak üzere çaresiz ek iş yapan öğretmenler, bu deritten kurtarılmalıdır. Kimi öğretmenlerin dersanelere kaçması, kimilerinin öğrencisinin sırtından kaçamak para kazanması yöntemi ortadan kaldırılmalıdır.

Aylık ve ücretlerin iyileştirilmesinde yardımcı hizmetli ve büro memuru olarak çalışanların önceliği bulunmaktadır. Bu arkadaşlarımızın durumunu düzeltmek için tüm gücümüzü kullanmalı, gerekirse onlar için hepimiz özveride bulunmalıyız.

Yeni bir ek ders ücreti kararname si çıkarılması için çaba göstermeliyiz. Geçen yıl sonunda hazırladığımız kararname taslağı temel bir döküman niteliğindedir. Ders ücretleri kat-sayıya bağlanınca görece bir çekiciliğe kavuşmuştur. Ücret alması gerektiğı halde ücret alamayan danışman öğretmen ve ilköğretim müfettişlerinin ücret almaları için çaba gösterilmeli, ders niteliğinde fazladan yapılan eğitim öğretim görevleri ücretlendirilmelidir. Başka kuruluşlarda, gece ve tatillerde, zor koşullarda yapılan ek ders görev ücretleri zamlı olarak ödenmelidir. Birleşik sınıf okutanlarla kalabalık sınıf okutan arkadaşlarımız için de ek ücretlendirmeye gerek vardır.

Toplu İş Sözleşmesi Taslağında belirlediğimiz risk ve işgüçlüğü, yoksunluk, donatım, yolluk, doğum, ölüm, kira, yemek, dinlenme vb. bedellerinin hakça ödenmesi için çaba göstermeliyiz. Giderek kısılan ilaç ve tedavi giderlerinin tümünün ödenmesi için uğraşmalıyız.

Okulöncesi yaşta ki çocuklarımıza, kız meslek eğitim kurumlarında ve öteki eğitim kurum-

larında açılacak kreş ve anasınıflarında ücretsiz bakılmalıdır.

Kent içi taşımalarda hizmetli ve büro memurlarından ücret alınmaması konusunda Bakanlık ve belediyelerle bir anlaşma yapmaya çalışılmalıdır. Bakanlık bu konu için belediyelere ödenek aktarmalı, belediyeler de katkıda bulunmalıdırlar.

Çalışma Koşulları İyileştirilmelidir

Çalışma yaşamımızda, doğal risk ve güçlüğüün ötesinde yapay, çözümlenebilir sorunlarla karşı karşıyayız. Kimi güçlükler, olanak varken, yönetimin duyarsızlığı ya da plansızlığı yüzünden yaşanmaktadır. Devlet, "sosyal devlet" anlayışını terkederek eğitim masraflarını ailelerin sırtına yıkmaya başlayınca, okul bina ve tesisleri sayıca yetersiz kalmaya ve sağlık şartları bozulmaya başlamıştır.

Okul ve derslik sayılarını yeterli hale getirmek için devlet ve yerel yönetimler göreve çağrılmalı, eğitim tesisleri sayıları artırılmalı, eskiyenler onarılmalı ve çağdaş araç gereçlerle donatılmalıdır. Ders araçları üretimi ve küçük onarımlar için yarı çıraklık sistemi uygulayan endüstriyel eğitim kuruluşlarından yararlanılmalıdır. Bunu hem kendi çalışma koşullarımızın iyileştirilmesi, hem de sağlıklı ve kaliteli bir eğitim için talep etmeliyiz.

Sırf mevcutlarını normale indirmek için, ek tesisler, ikili öğretim, hafta sonlarını kullanma, nöbetleşe tatil ve öğretim gibi geçici önlemler de alınmalıdır. İyi bir tarama ve planlama ile varolan kapasitenin daha iyi kullanılabileceği kanısındayız. Sendikamız bu konularda pilot inceleme ve araştırma yapmalı ve işverene gerçekçi önerilerle gitmelidir.

İşyükü olağanüstü derecede artmış olan yardımcı hizmetli arkadaşlarımızın sayıları artırılmalı ve işyerlerinde sağlık ve güvenlik önlemleri yeterli duruma getirilmelidir. Kadın hizmetlilerin elverişsiz koşullarda gece nöbetine kalmaları önlenmelidir. Yetiştirme yurtlarında yetişip gelmiş genç hizmetliler, maddi ve moral yönden korunmalı ve desteklenmelidir.

Özürlü çalışanlar için durumlarına uygun önlemler alınmalıdır. Öncelikle bu arkadaşlarımızın durumları ve sorunları iyi anlaşılmalıdır.

Kadın çalışanlar, doğumdan önce en az üç, doğumdan sonra en az oniki ay, iyileşmezlerse yeteri kadar doğum izni kullanmalıdırlar. Kadın çalışanların çalışma saatleri durumlarına göre ayarlanmalıdır.

İyi bir görev analizi ve iş ölüçümü yapılarak, öğretmenlerin üstlenmesi gereken ders ve ders dışı hizmetin ağırlığı belirlenmelidir.

Sendikamız bu konularda uzman kuruluşlar ile işbirliği yaparak katkıda bulunabilir.

Varolan ve yeni yetişen öğretmenlere değişik branşlar kazandırarak, ders ve görev yükleri eşitlenmeye çalışılmalıdır.

Değerlendirme Terfi ve İlerleme Sorunumuz Çözümlemeli

Ülkemizde memurların değerlendirilmesinde gizlilik egemenliğini sürdürmektedir. Güvenlik soruşturması gibi çağdışı bir yöntem hala yürürlüktedir. Öğretmenler için müfettiş değerlendirmeleri bile bir kenara itilip, gizli sicil raporları etkili kılınmaktadır. Bu uygulama kimi zaman sürpriz sonuçlar vererek hem çalışanı yıkmakta, hem de kamu görevini verimsiz kılmaktadır. Bu sistemin feshedilmesi için sendikamız bilimsel ve gerçekçi öneriler geliştirmelidir.

Çalışanı değerlendirme ölçütleri önceden net olarak belirlenmeli, değerlendirme açık yapılmalı ve sonuç yazılı olarak çalışana bildirilmelidir. Ölçmeler uzman kişilerce, değerlendirme sendikamızın da katıldığı ortak kurullarca yapılmalıdır. Ölçme ve değerlendirme işlemi, çalışanı ve hizmeti geliştirmeyi amaçlamalıdır.

Bazı eğitim çalışanlarının, öğrenim ve kadro yokluğu gerekçesiye terfileri tıkanmakta, bu arkadaşlarımız birinci dereceye kadar ilerleyememektedirler. Bunun kesinlikle haklı nedeni yoktur. Çoğunluğu düşük dereceden göreve başlatılan bazı arkadaşlarımızın önünden bu engel kaldırılmalıdır. Yine aynı biçimde, yüksek lisans öğrenimi yaparak, emekliliği dolmadan çok önce birinci dereceye ulaşanlar da, terfi edemedi yıllarca görev yapmaktadırlar. Bu arkadaşlarımız için de ilerleme önlemleri alınmalıdır.

Ek ve üst öğrenim gören arkadaşlarımız, öğrenimlerine göre ek ünvanlar, (avukat öğretmen, uzman öğretmen, doktor öğretmen, doçent öğretmen gibi) almalı ve ekonomik avantajlara sahip olmalıdırlar. Üst göreve gelmede ve katılımda bu ünvanlar işe yaramalıdır.

Yönetime Katılma Olanığımız Sağlanmalı

Çalışma hayatı, sadece ekonomik ve sosyal hakların artırılmasıyla düzelmüyor. Huzurlu bir çalışma ortamının oluşması için, çalışanların karar üretmeye ve uygulamaya katılması gerekir. Bu, hem katılım mekanizmasının oluşup işlemesini, hem de çalışanların yetkinliğini ve istekli olmasını gerektirir.

Katılım, en alt birimden, en üst karar organlarına kadar uzanabilir. Gündemimizde okulda/

işyerinde, ilçe, il ve merkez örgütü düzeyinde katılım olmalıdır. Elde ettiğimiz haklar ancak böyle gerçekleşir. Bir başka söyleyişle **katılım hem bir hak, hem bir görevdir.**

Hak açısından katılım, okulda/işyerinde programların ve etkinliklerin çalışanların durumuna göre ayarlanması, çalmışanlar için avantaj ve kolaylıkların sağlanması (yemek, çay, çocuk bakımı, nöbet kolaylıkları gibi), atama ve görevlendirmelerde adaletin sağlanması gibi yararlar sağlayacaktır. Sendikamız hem hakkımız olduğu için, hem de eğitim hizmetinin iyileştirilmesi için katılımı önemsemektedir. Bu konuda ayrıntılı projeler geliştirmeliyiz.

İşyerinde, özellikle okullarda öğretmenlerin, yönetici ile (müdürle) belirli aralıklarla görüşme hakkı bulunmalıdır. Bu görüşmede yönetici öğretmeni/çalışanı dinlemeli, onun sorunlarına çözüm bulmalı, eğitimle ilgili önerilerini almalıdır.

ILKSAN ve öğretmenevleri gibi öğretmenlerin parasıyla yaşayan doğrudan doğruya öğretmene hizmet vermesi beklenen birimlerde katılımın çok büyük önemi vardır. Sendikamız bu konularda bugüne kadar söylediklerini somut önerilere dönüştürerek hayata geçirmek için çaba göstermelidir.

Disiplin ve Yargılama Sorunu Çözümlemeli

Disiplin ve yargılamada yönetimin yetkisi olabildiğince daraltılmalı, bu yetki yargıya bırakılmalıdır. İvedi durumlarda bu konuda yetişmiş uzman müfettişler, yargının isteği üzerine, ilk soruşturma ile sınırlı görev yapmalıdır. Karar yeri bağımsız mahkemeler olmalıdır.

Geçen yıl çıkarılan bir yasa ile memurlara sınırlı disiplin affı getirildi. Ne yazık ki, sicil raporları olumsuz doldurularak birçok memur cezalandırılmış, terfileri aksatılmış, böylece hem ekonomik yönden, hem meslekte ilerleme yönünden cezalandırılmıştır. Bir yandan açık değerlendirme ve bağımsız yargıya giderken, bir yandan da, bir sicil affı çıkarılarak bu ayıp kaldırılmalıdır. Sendikamız bu yönde çaba göstermelidir.

Emeklilik Hakkımız Düzenlenmeli

Türkiye'de erken emeklilik, siyasal bir yatırım olarak kullanıldı. Erken emekliliğin işsizliği önlemede katkısı olacağı düşünülürdü, ancak bunun önemli bir katkısı olmadı. Ne var ki, işkolumuzda iyi yetişmiş, Sendikamıza katkıda bulunmuş arkadaşlarımız emekliye ayrıldı. Öte

yandan, çalışma koşullarının iticiliği yüzünden mesleğimizi genç yaşta terkederek arkadaşlarımızın mutlu oldukları söylenemez.

Çalışma koşulları iyileştirilerek erken emekliliğin özendirilmemesi, hatta emekli olanların mesleğe geri çağırılması için Sendikamız çaba göstermelidir. Ülkemizin ve Sendikamızın iyi yetişmiş öğretmene gereksinmesi büyüktür.

İLKSAN Pislği Temizlenmelidir

1943 yılında çok güzel amaçlarla kurulmuş olan İLKSAN ne yazık ki, bugün vurguncuların haraç topladığı bir tuzaga dönüşmüştür. İLKSAN tam anlamıyla bir pislik çukuruna dönüştürülmüştür. Bu pislğe ne yazık ki, devletin en üst kademelerinden bazı kişiler de bulaşmıştır. Bakanlık bu konuda şimdilik seyirce durumdadır.

İLKSAN yöneticileri, Bakan tarafından derhal görevden alınmalı, bu yöneticilere hesap sorulmalı, özgür seçimlerle İLKSAN sahiplerine teslim edilmelidir. İLKSAN öğretmenlerin parasını çarçur eden bir yer olmaktan çıkarılıp, bir yardımlaşma kuruluşu olarak kalmalıdır. İLKSAN'ın işlevi; özel durumlarda karşılıksız yardım, ucuz donatım, konut ve ihtiyaç kredisi

vermekle sınırlanmalıdır. Sendikamız ILKSAN'ın vurgunculardan kurtarılıp sahiplerine geçmesi, belirtilen işlevlerin yerine getirilmesi için gerekli çabayı göstermelidir.

